

НАШИ-ТЫ НАРОДНЫ УЧИЛИЩА, НАУКА-ТА И ЧЮЖДИ-ТИ ЯЗЫЦИ.

Во врѣмя оно, кога-то гръцко-фенерска-та лукавщина чрѣзь различни интригы неправедно усвои и подвлѣче подъякракъ едно-по-друго наши-ты народны патриархы Тръновскж-тж и Ипекскж-тж а прѣди стотинж години и Охридскж-тж (въ 1767 год.) и кога-то слѣдъ това, отъ неж испрацаны, исполънихж на всждѣ гладници гръци владици, духовници, попове и учителіе, та изгонихж, истребихж и замѣнихж наши-ты, а чрѣзь това погръчнихж черквы-ты и училища-та си и направихж на пепель всякж книгж, всяко листо, на които бѣ написано българскы; тога едва ли можяше да найде чловѣкъ и прѣзь пятьдесятъ села въ шестдесето нѣкой попъ, кой-то да учи по десятиж дѣтца у дома си. Тога не ся е искало много знаяніе; доста да е знаялъ нѣкой да срича „Отче нашъ“ и „Вѣрую“, той е былъ достоенъ за попъ, зачто-то за това сж ся и учили; а кой-то е можялъ да прочита и да прикаже по нѣчто отъ Евангеліе или отъ другж нѣкожж книгж, за него ся е казвало че „знае глѣбокж книгж“! Токово е было учителствуваніе-то по онова врѣмя у насъ до прѣди 50 години. Отъ онова врѣмя е останало и сега за нѣкое си дѣте да казвать: „ходи да чете у попа“ и пр. вмѣсто въ училище-то. Отъ това и гдѣ-то нѣкои си родителіе сега, като яе сж познали ползж-тж отъ наукж-тж, кога изваждатъ безъ-врѣмя дѣтца-та си изъ училище-то, казвать: „доста му е; че не щж го правж попъ, та да го учж повече!“

Слѣдъ врѣмя тыя *поиски училища* ся поужножихж и въ нѣкои отъ тѣхъ *дбдо поиъ* ся замѣни, напримѣръ съ *бая Ивана* или *бая Стояна*; па и курсъ-тъ на науки-ты имъ попарасте, та кой-то ученикъ нмаше артжкъ врѣмя да ходи да чете въ тѣхъ, той можяше да изучи отъ корж до корж *Буквара*, *Чясослова*, *Исалшыря* и дори и *Апостола*, а пакъ у нѣкои си ключъ-тъ на философіж-тж ся намираше въ *Свящче-шо*; послѣ това можяше да пише на пинакыдж или на кокаль колко-то ще, само *хесабъ* да не ище! Въ тыя училища вмѣсто географическы карты окачена бѣ *фалага*, вмѣсто черня дѣскж и тибниширь за Числителницж высяхж черны дѣскы за *засрамяніе* и тоягы за *бой*; благонравніе-то ся